

5. Казачінер О. С. Шляхи підвищення ефективності та якості уроків іноземної мови. Харків : Основа, 2012. 112 с.
6. Комогорова М. І, Рибалко Л. С. Педагогічне забезпечення міцності знань (на прикладі англійської мови). Харків : Основа, 2012. 80 с.
7. Стяглик Н.І. Нетрадиційні форми навчання та їх вплив на якість навчального процесу в школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків, 1994. 24 с.

Moskalenko T.O. Organization of methodical work with the foreign language teachers at the secondary school

Some peculiarities of organizing of methodical work with the foreign language teachers at the secondary school are determined, the phases of its realization in the pedagogical space are outlined. It is proved that methodical work in the modern conditions should be as mobile as possible, promote development of creativity, initiative of each teacher, improve quality of the educational process at the educational institution. Attention on use of the non-traditional forms of methodical work: research and experimental platforms, authors' schools, microgroups, initiative groups, brainstorming, methodical ring, methodical session, pedagogical KVN, etc. is focused. The choice of the forms and methods of methodical work is determined by the priority purpose and tasks of the educational institution; quantitative and qualitative personnel of the teaching staff; qualitative analysis of the results of diagnostic study of the staff activity.

Key words: *methods and functions of methodical work, foreign language teachers, phases of methodical and professional growth, factors of educational development perspectives.*

УДК 373.2.091.33-053.4

ОЛЬШАНА З.П.,
магістрантка 011 Освітні, педагогічні науки
(Педагогічне дорадництво),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ЗАДОРЖНА О.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

**РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ РОЗВИВАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГА І ДИТИНИ**

Загальна постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток особистості є однією з найбільш важливих проблем у теорії виховання і навчання. Особистість формується в процесі різноманітних взаємодій з навколишнім середовищем. Однак людина, як особистість, формується не шляхом простого засвоєння суспільних відносин і суспільного досвіду, а в результаті складної взаємодії соціальних умов і психофізичних задатків розвитку.

Істотним положенням у руслі особистісних розвивальних педагогічних технологій є те, що виховати дітей практично неможливо, якщо сам педагог не володіє відповідними якостями, не сприймає ідеї гуманної педагогіки. Серед якостей, які характеризують педагога, називають любов до дітей, самовідданість, відповідальність, такт, справедливість, креативність і багато іншого. Родзинка розвитку дитини дошкільного віку міститься в тому, що особистість знаходиться на стадії початкового фактичного формування, вона ще не все знає про себе, перебуває в процесі розвитку, в пошуку себе. Розуміти дитину – означає допомагати їй розбиратися в собі, сприяти самопізнанню.

Аналіз літературних джерел свідчить, що проблема особистісних розвивальних педагогічних технологій у роботі з дітьми досліджувалась вченими у різних аспектах. Питання виховання піднімалось з античних часів, воно є актуальним і в сучасній Україні. Вивчення й узагальнення психолого-педагогічних джерел засвідчує, що проблема виховання та застосування особистісних розвивальних педагогічних технологій широко представлена в педагогічній теорії та практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До різних аспектів проблеми виховання зверталися відомі мислителі та педагоги М. Драгоманов, А. Макаренко, І. Огієнко, С. Русова, В. Сухомлинський та інші. У результаті досліджень науковців І. Беха, О. Вишневського, Г. Костюка та інших отримані важливі дані про особливості виховання підростаючої особистості. Особливості професійної підготовки

вихователів досліджені у працях Г. Беленької, О. Богініч, Г. Жукової, І. Загарницької, Н. Колосової, І. Кузьми, О. Новака, Т. Поніманської та інших.

На основі ознайомлення з дослідженнями можна сказати що, безсумнівно, проблема підготовки вихователів до використання особистісних розвивальних педагогічних технологій дуже складна і різнобічна. Вона дозволяє вирішити головну задачу сучасного дошкільного виховання – створення умов для самореалізації й саморозкриття, вивчення можливостей особистості.

Постановка завдання. На основі цілісного наукового аналізу дослідити теоретико-методологічні засади системи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до використання особистісних розвивальних педагогічних технологій та визначити роль та значення особистісних розвивальних педагогічних технологій у взаємодії педагога і дитини.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Визнання унікальності дитини – це визнання її права голосу в рішенні тих або інших проблем, спонукання бажання проявити своє відношення до змісту занять, повага до його вибору завдання, засобів реалізації, партнерів. Дитина має право на власну думку і рішення, навіть в тому випадку, якщо, з точки зору педагога, воно невіддале [8, с. 54].

Встановлення довірчих відносин є найважливішим елементом у взаємовідносинах між людьми. У людини завжди є готовність бути в пошані, що утворюється з молодшого дошкільного віку однією з перших і базується на доброзичливості і любові у ставленні до неї оточуючих. Основою взаємин між близькими людьми є потреба у прихильній зацікавленості, що спонукає до подальших емоційних комунікацій. Діти вважають за потрібне вступити в спілкування, якщо постійно зустрічають доброзичливість, але бояться зачіпати чужих людей без встановлення сприятливих умов. В криміногенній сучасній обстановці підтримка даного страху є, в деяких випадках, збереженням життя самої дитини, тому завданням педагогів, які працюють з дітьми дошкільного віку, є навчання дітей бути доброзичливими тільки із знайомими безпечними людьми.

Педагоги, близькі дорослі повинні завжди вислухати дитину, щоб в подальшому, при наявності якихось незрозумілих ситуацій в житті дитини, вона звернулася до батьків чи вихователів і знала, що завжди отримає підтримку і допомогу. Емоційні контакти з дитиною – це обійми або доброзичлива увага – стають тією ниточкою, яка тримає дитину завжди в позитивному настрої і сприйнятливою до прохань дорослого. Діти тягнуться до дорослих і висловлюють цю потребу, підійшовши і притулившись, звернувшись за добрим словом. При встановленні взаємних емоційних контактів потрібно диференціювати потреби і мати на увазі індивідуальні і вікові особливості дітей. Деякі діти не мають бажання обіймів, вони хочуть посидіти поряд і поговорити чи завжди знати, що вони потрібні і знаходити закоханий в них погляд дорослого.

Вихователі і батьки повинні підбадьорювати ініціативу дитини, хвалити її, вірити в неї, прагнути отримати від неї підтримку. Дитина може вести себе погано, не слухати прохань дорослого, але це тільки наголошує на тому, що дитині не хватає ласки і любові, вона відчуває дискомфорт. Причиною дитячих негараздів можуть бути нездужання в фізичному плані, якість конфлікти в дитячому садку чи вдома зі старшими сестрами або братами, намагання щось зробити і невміння довести до ладу. Напрямами спілкування дорослого з дитиною можуть бути тільки спроби зрозуміти її, допомогти самій зрозуміти і знайти вихід, а не фізичне насилля, яке може назавжди травмувати тендітну душу.

З боку дорослого має віяти відкритістю, доступністю і розумінням. Жодна емоція, жодний спалах дитячої люті чи страху не може бути зустрінутий із зневагою і знеціненням, бо ці проблеми переживали в минулому дорослі і вони тоді не здавалися несерйозними, а були центром життя. Байдужість чи презирство не піклуються про дитину, а роблять її душевним інвалідом, зароджують в ній сумнів у потребі її існування [7, с. 24]. Наразі всі батьки мають превелику увагу до різних гаджетов, непересічну турботу про справність своїх планшетів чи телефонів, які замінили живе спілкування, а не про своїх власних дітей. Діти живуть своїм життям, занурюються в себе і не мають змоги порадитися з найріднішими людьми – батьками. Звичайно, вихователі з превеликим бажанням заміняють цю увагу, але не можуть замінити щирю любов батьків.

Не слід дорослим просто робити вигляд, що слухають і зацікавлені дитиною, бо несприймання почуттів маленьких особистостей приводить їх до небажання взагалі про щось говорити з дорослими. Треба завжди реагувати на негативні і позитивні емоції підтримкою і співпереживанням. Правильні відносини між батьками і дітьми не так часто можна зустріти в наші дні. Це одна з причин того, що сьогодні є багато молоді, яка йде по шляху деградації, витрачаючи свій час на даремні заняття і захоплення. Потрібно розуміти, що відносини в родині з дітьми, поки вони не досягли більш чи менш дорослого віку, в основному залежать від батьків. Тому важливо з самого раннього років будувати правильні стосунки зі своїми дітьми. Також відразу не потрібно плекати ілюзій щодо того, що дитину можна виховати словами, це не можливо. Дитина завжди бере приклад з батьків і з їхньої поведінки. Взагалі, щоб будувати щасливі відносини, необхідно просто володіти певними знаннями основ сучасної моралі і культури – що і як потрібно робити, щоб відносини приносили щастя.

Деякі батьки і дорослі вважають, що дитина буде щасливою, якщо стане такою же, як і вони.

Вони розуміють її так, як їм хочеться, бачать в ньому свою мрію. Відповідно, вони направляють дітей в ту сторону, в яку хочеться їм. Це є помилкою у вихованні, дитина є унікально, ідеальною особистістю із унікальними рисами характеру, темпераментом і вмінням взаємодіяти. Звичайно, діти народжуються схожими на когось, але потрібно знати, що діти сприймають світ зовсім по-іншому, ніж інші люди. Щоб виховати дитину, потрібно почати служити їй в хорошому розумінні цього слова. Але поки батьки не навчаться будувати гармонійні відносини між собою, а також працювати над собою, вони не зможуть правильно сприймати свою дитину [10, с. 54].

У останні десятиліття дуже змінилися економіка, політика, погляди на життя, на власне буття, тому взаємодія між дорослими і дітьми є дуже складним питанням, дорослі не розуміють сучасних дитячих поглядів, які декілька разів за десять років кардинально міняються. В цьому випадку у великій пригоді стають педагоги, які розуміють дитячі психологічні властивості і як зміни в оточуючому можуть на них впливати. Дітей дошкільного віку, які страждають від нерозуміння, самотності у родині, неможливо розгледіти з першого погляду, зовні вони доглянуті, гарненькі, благополучні. Але коли вихователь починає проводити ігрову діагностику, малювати, то дуже часто виявляються випадки нехтування інтересами дітей з боку батьків. Дитина нагодована, одягнена, у неї все є, але немає достатньої любові і розуміння з боку батьків. І якщо це виявляється досить рано, то є можливість поговорити з батьками, підказати їм, як змінити свою поведінку, щоб наслідки того, що відбувається в родині не наклали негативний відбиток на майбутнє дитини.

Маленькі діти, в порівнянні з минулими поколіннями, вже інші, вони малі, але уже вміють користуватися інформаційними технологіями на відміну від своїх бабусь і дідусь. Ці діти вже в старшому дошкільному віці дуже прагматичні, їх емоційний світ набагато бідніший, ніж міг би бути, він відповідає тому, що показують по телевізору у сучасних мультфільмах. Це сумно, звичайно, але все це наразі норма, і пов'язано з тим, що діти в значній мірі займаються тільки самими собою і речам, які їх оточують. А внесок батьків у розвиток особистості став значно меншим, в порівнянні з тим, як було кілька поколінь назад, а вихователь стає найвагомішим авторитетом, хоча б тому, що з ними діти проводять більше часу, ніж з батьками.

Емоційна взаємодія, співробітництво має велике значення в суспільному житті дітей, їх майбутній корисній життєдіяльності, взаємодія між ними і дорослими не повинна бути тільки на рівні уваги і ласки. Педагогі повинні у ігровій формі повідомити дитині про закономірності діяльності в суспільстві, про те, що потрібно і неможливе для країни з суспільним європейським устроєм, про правову залежність усіх громадян. Рівноправне партнерство між дорослими і дітьми означає доброзичливі взаємовідносини, позицію поряд з дитиною, з підказками, а не диктатурою, поведінкою «очі на одному рівні». На заняттях і в грі вихователь не дає завдання, не домінує, пригнічуючи природну зацікавленість і допитливий гомін в групі, а заохочує питаннями, дорученнями і загадками. Він ненав'язливо рекомендує і стимулює вільне висловлення думок, бажань, почуттів.

Традиційним вихованням є дирекція, вказівка, наказ, педагог направляє дітей до зразку, ідеалу, надає позитивні і негативні приклади. Він виховує дітей у колективі, де всі мають бути однаковими, обцинними, відповідати інтересам спільноти вище інтересів окремого індивідуума. У традиційному вихованні результатом повинні бути конкретні, відчутні, які легко перевіряються, знання, вміння і навички. Під час формування особистості вимагається дотримання суворого порядку, дисципліни.

Під інноваційними особистісними розвивальними педагогічними технологіями у вихованні мається на увазі вдосконалення виховних технологій, сукупності методів, прийомів і засобів виховання, орієнтація на особистісні технології. В наш час інноваційна педагогічна діяльність є одним з істотних компонентів виховання. Саме інноваційна діяльність визначає напрями професійного зростання вихователя, його творчого пошуку, реально сприяє особистісному зростанню дітей [6].

Практичний контекст ролі інноваційного виховання у складі особистісних розвивальних педагогічних технологій є ресурсом успішної соціалізації особистості. Це відображається в результатах виховання, навчання, розвитку, коли наявне їх використання в повсякденному житті, в нестандартних ситуаціях для вирішення складних життєвих завдань. Дитині дошкільного віку необхідно володіти цілісним особистісно-орієнтованим поглядом на світ в його єдності і різноманітності природи, народів, культур, релігій. Таке уявлення можливо лише при активному використанні інновацій у вихованні, заснованих на широкому використанні активних та інтерактивних форм і технологій взаємодії. Інновацією в вихованні є нововведення, яке організовується і проводиться вихователями як становлення і розвиток соціально-педагогічного образу особистісних розвивальних педагогічних технологій у вихованні відповідно гуманістичного і соціального феномена.

На відміну від традиційних технологій у особистісних розвивальних педагогічних технологіях цілями є якісна інтеграція виховання і навчання, розвиток підприємливості, творчості, креативності і таланту дітей, становлення мислення. Переваги і недоліки традиційних і особистісних розвивальних педагогічних технологій представлені в таблиці 1.1.

Порівняльна характеристика традиційних і особистісних розвивальних педагогічних технологій

Традиційні технології	Особистісні розвивальні педагогічні технології
Виховання усіх дітей однаково	Сприяє ефективному накопиченню кожною дитиною свого власного особистого досвіду
Розподіляє виховні завдання, форму роботи дітей і демонструє їм зразок правильного виконання завдань	Пропонує дітям на вибір різні виховні завдання і форми роботи, заохочує дітей до самостійного пошуку шляхів їх рішень
Намагається зацікавити дітей у тому виховному матеріалі, який пропонує вихователь	Прагне виявити реальні інтереси дітей і узгодити з ними підбір і організацію виховного матеріалу.
Передбачає додаткові заняття з дітьми	Індивідуальна робота з кожною дитиною
Здійснює планування дитячої діяльності в певному руслі	Допомагає дітям самостійно спланувати свою діяльність
Оцінює результати роботи дітей, помічаючи і виправляючи допущені ними помилки	Заохочує дітей самостійно оцінювати результати їх роботи і виправляти допущені помилки
Визначає правила поведінки і стежить за їх виконанням	Вчить дітей самостійно виробляти правила поведінки і контролювати їх виконання
Вирішує конфлікти, які виникають між дітьми методом заохочення і покарання	Спонукає дітей обговорювати конфліктні ситуації, які виникають, і самостійно шукати шляхи їх вирішення

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, у наш час під час виховання молодого покоління педагог має ставити собі за мету дати соціуму колоритну особистість, яка буде дивувати фарбами власної природи і сильного характеру. Цього вимагає динамічний розвиток суспільства третього тисячоліття. Однією з актуальних проблем при переході сучасної системи освіти у освіту із використанням особистісних розвивальних педагогічних технологій є суб'єктивація педагогічного процесу, транслювання особистісних гуманістичних цінностей від педагога до вихованця. Це може бути лише за умови інтенсивної організації педагогічної взаємодії, його проектуванні, застосуванні технологій. Педагогічна взаємодія як конкретна або опосередкована взаємодія людей є базою виховних методів і необмежених зв'язків між суб'єктами освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості: сходження до духовності : наук. видання. К. : Либідь, 2006. 272 с.
2. Беленька Г. В., Богиніч О. Л., Борисова З. Н. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці : монографія ; за заг. ред. І. І. Загарницької. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 310 с.
3. Вайнола Р. Х. Особливості професійної підготовки майбутнього педагога в контексті особистісного підходу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова: сер. 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: зб. наук. пр. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. Випуск 4. С. 55–61.
4. Ващенко Г. Г. Виховний ідеал : підручн. для педагогів, виховників, молоді і батьків. – Полтава : Ред. Газ. «Полтавський Вісник», 1994. 192 с.
5. Круг А. Проблеми інклюзивної освіти в Україні. Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2018» : у 4 т. Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. Т. 2. С. 315–316.
6. Лященко В. М. Інноваційна діяльність як предмет наукових досліджень. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». Харків, 2018. Вип. 59. С. 24–31.
7. Піроженко Т. О., Карабаєва І. І., Ладивір С. О. Прийняття дитиною цінностей : посібник ; за ред. Т. О. Піроженко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2018. 240 с.
8. Fien J. Education for the environment: a critical ethnography, unpublished PhD thesis, University of Queensland, 2002. 94 p.
9. Savignon S. Communicative Competence. Philadelphia; Center for Curriculum Development, 2018. 183 p.
10. Schneider B., Coleman J. Parents, Their Children, and Schools. Second edition. Boulder. CO : Westview Press, 2018. 194 p.
11. Wilson J. Child-focused practice: A collaborative systemic approach. 2-nd edition. London, England : Karnac, 2018. 143 p.

Ольшана Зінаїда Петрівна, Задорожна Ольга Миколаївна. Роль та значення особистісних розвивальних педагогічних технологій у взаємодії педагога і дитини

У статті висвітлене одне з актуальних питань дошкільної педагогіки. Зокрема, йде мова про необхідність використання особистісно розвивальних педагогічних технологій у роботі з дітьми

дошкільного віку. Наведено результати дослідження системи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до використання особистісних розвивальних педагогічних технологій в своїй роботі, визначено роль та значення особистісних розвивальних педагогічних технологій у взаємодії педагога і дитини. Зроблено порівняльний аналіз традиційних і особистісних розвивальних педагогічних технологій, показані їхні переваги і недоліки в роботі з дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: особистісно розвивальні педагогічні технології, педагогічний процес, педагогічна взаємодія, розвиток особистості, вихователь закладу дошкільної освіти

Olshana Z., Zadorozhna O. The role and significance of personal developmental pedagogical technologies in the interaction of teacher and child

The article covers one of the topical issues of preschool pedagogy. In particular, it is a question of necessity of use of personally developing pedagogical technologies in work with children of preschool age. The results of research of the system of preparation of educators of preschool institutions for the use of personal developmental pedagogical technologies in their work are given, the role and significance of personal developmental pedagogical technologies in the interaction of teacher and child are determined. A comparative analysis of traditional and personal developmental pedagogical technologies is made, their advantages and disadvantages in work with preschool children are shown.

Key words: personally developing pedagogical technologies, pedagogical process, pedagogical interaction, personality development, educator of preschool education institution.

УДК 37.013.

ОМЕЛЬЧУК І.Г.,
магістрантка 011 Освітні, педагогічні науки
(Педагогіка вищої школи),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ ЯК НАУКОВОГО НАПРЯМУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Істину виховання та освіти легше пізнати в зіставленні різних педагогічних систем, досвіду минулого і сьогодення. Порівняльне вивчення педагогічного досвіду, теорій виховання і навчання за кордоном може служити зразком вдосконалення і створення більш раціональних систем освіти у власній країні.

Інтерес педагогічної громадськості до проблем освіти за кордоном сьогодні закономірний, тому що ефективність освіти стала істотним показником рівня загального розвитку будь-якої країни. Вивчення конкретних явищ в різних сферах суспільного життя, в тому числі в освіті, сприяє кращому розумінню тенденцій розвитку освіти та педагогіки [8, с. 25]. Таким чином, звернення до закордонних досліджень в контексті порівняльної педагогіки дає можливість глибше вивчити проблеми розвитку сучасної освіти, врахувати досвід інших країн в цій області.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз та узагальнення науково-методичних матеріалів свідчить, що сучасні вчені та педагоги минулих років досліджували окремі аспекти педагогічної компаративістики, а саме: сутність педагогічної компаративістики як науки та як навчальної дисципліни (Б. Вульфсон, О. Галус, В. Капранова, В. Кравець, Н. Лавриченко, З. Малькова, А. Сбруєва, О. Сухомлинська тощо); внесок вітчизняних учених в розвиток компаративістики (А. Бойко, Г. Головка, Г. Куса, Н. Кошечко, А. Марушкевич, А. Соколова, О. Сухомлинська, М. Ярошенко та інші); організація порівняльно-педагогічних досліджень (Г. Гринько, В. Затонський, Л. Медвідь, Я. Ряппо, О. Скрипник, О. Шумський та інші); особливості реформаторського руху у зарубіжній освіті (Л. Петриченко, Г. Пономарьова, О. Попова та інші); стан вітчизняної педагогіки взагалі та компаративістики зокрема (Т. Кравченко, І. Мартинова, О. Пивоваров, Н. Радіонова, І. Сіра).

Метою роботи є дослідження процесу розвитку педагогічної компаративістики як наукового напрямку в Україні.

Виклад основного матеріалу. Найбільш вживаним поняттям для позначення області порівняльних досліджень є «компаративістика». Слово компаративізм означає порівняння і зіставлення, що включає встановлення подібності та відмінностей, тенденцій історичного розвитку, встановлення відповідностей між схожими явищами тощо. В англійській мові «to compare» – також, означає порівнювати [9, с. 8].

Слова «компаративістика» і «компаративізм» використовують в різних науках як поняття, наприклад, в літературознавстві для позначення порівняльно-історичного аналізу розвитку образів і